

GÄZZİZÂDE ABDÜLLÂTİF
NAKŞBEND YOLUNUN
ESASLARI

MERGÜBÜ'S-SÂLIKÎN

Hazırlayan
ŞABAN KARAKÖSE

İçindekiler

ÖNSÖZ	7
KISALTMALAR	11

GİRİŞ

GAZZÎZÂDE ABDÜLLATİF'İN YAŞADIĞI DÖNEM

I. XVIII. ASIR VE III. SELİM DÖNEMİ	19
II. XIX. ASIRDA II. MAHMUD DÖNEMİ	25
III. XVIII-XIX. ASIRDA ANADOLU'DA TASAVVUF	29

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYÂTI VE ŞAHSİYETİ

I. HAYÂTI	41
A. İsmi, Nisbesi Ve Mahlâsı	42
B. Nesebi, Doğum Yeri Ve Tarihi	44
C. Tahsili Ve Hocaları	46
D. Evliliği Ve Çocukları	50
E. Tasavvufî Eğitimi Ve Mürşidleri	51
F. Gazzî Dergâhı'ndaki Faaliyetleri	79
G. Halifeleri	81
H. Vefatı Ve Kabri	82
I. Gazzîzâde Abdullatîf Sonrası Postnişinler	83
J. Cumhuriyet Dönemi'nde Gazzî Dergâhı	89
II. ŞAHSİYETİ	91
A. İlmî Ve Tasavvufî Şahsiyeti	91

İKİNCİ BÖLÜM
MERGÜBÜ'S-SÂLİKİN ADLI ESER

I. ESERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	99
II. ESERLERİ	107
A. Telif Ettiği Eserler	109
B. Şerh Ettiği Eserler	117
C. İhtisar Ettiği Eserler	117
D. Tercüme Ettiği Eserler	118
E. İstinsah Ettiği Eserler	118
F. Nüshası Tespit Edilemeyen Eserleri	119
III. MERGÜBÜ'S-SÂLİKİN ADLI ESER	125
A. Eserin Adı	125
B. Yazılış Sebebi Ve Muhtevası	126
C. Yazılış Tarihi	128
D. Nüshaları	129
E. Eserin Tahlili	130
1. Koca Râgıb Paşa	132
2. HâCegân Ve Nakşbendiyye	143
3. Nakşbendiyye'de Tasavvufî Eğitim Ve Kelimât-I Kudsiyye	151
4. Şerhin Özellikleri	178

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MERGÜBÜ'S-SÂLİKİN'İN TRANSKRİPSİYONU	181
SONUÇ	371
BİBLİYOGRAFYA	375
İNDEKS	391

BİBLİYOGRAFYA

2005-1909

- Abdullah b. Mübârek (ö.181/796). *Kitâbü'z-Zühd*. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- Âbidin Paşa. *Kasîde-i Bürde Tercümesi ve Şerhi*. (sad. Ömer Faruk Harman). İstanbul 1977
- Aclûnî, İsmâîl b. Muhammed (ö.1162/1749). *Keşfu'l-Hafâ*. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1405/1984
- Ahmed b. Hanbel eş-Şeybânî (ö.241/855). *el-Müsned*. I-VI. Mısır: Müessesetü Kurtuba, ts.
- *Kitâbü'z-Zühd*. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1398
- *Fezâilü's-Sahâbe*. I-II. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1983
- Ahmed b. Ali el-Bûnî (ö.622/1225). *Şemsü'l-Maârif*. I-IV. (trc. Selahattin Alpay). İstanbul: Alioğlu yay. ts.
- Akgündüz, Murat. *Osmanlı Devletinde Şeyhülislâmlık*. İstanbul: Beyan yay. 2002
- Akkaya, Veysel. *Kâbe ve İnsan* (İsmâîl Hakkı Bursevî'nin *Tuhfe-i Atâiyye*'si üzerine Yüksek Lisans Çalışması). İstanbul: İnsan yay. 2000

- Aksoy, Hasan. "Enîs Receb Dede". *DİA*. XI
- Akün, Ömer Faruk. "Ahmed Vefik Paşa". *DİA*. II
- Algar, Hamid. "Bahâeddîn Nakşibend". *DİA*. IV
- "Gucdüvânî Abdülhâlık". *DİA*. XIV
- "Hâcegân". *DİA*. XIV
- Ali b. Hüseyin el-Kâşifî el-Herevî (ö.939/1533). *Reşahâtü Aynî'l-Hayât*. (trc. Mehmed Ma'ruf Trabzonî). İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1279
- Alî el-Kârî, İbn Sultân el-Herevî (ö.1014/1606). *el-Masnû' fî Mâ'rife-til-Hadîsi'l-Mevzû'*. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1404
- el-Âmilî, Bahâüddîn Muhammed b. Hüseyin (ö.1031/1622). *el-Keş-kûl*. (www.alwaraq.com)
- AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi*. XXXII. İstanbul: Hürriyet yay. 1994
- Ankaravî, Rusûhüddîn İsmail b. Ahmed (ö.1041/1631). *Minhâcu'l-Fukara*. (haz. Saadettin Ekici). İstanbul: İnsan yay. 1996
- Apaydın, H. Yunus. "İbn Kayyim el-Cevziyye". *DİA*. XX
- Aşkar, Mustafa. *Niyâzî-i Mısrî ve Tasavvuf Anlayışı*. Ankara 1998
- Atlansoy, Kadir. *Bursa Şairleri (Bursa Vefeyatâmelerinde Adı Geçen Şairlerin Biyografileri)*. Bursa : Asa Kitabevi. 1998
- Attar, Ferîdüddîn Ebû Hâmid Muhammed b. Ebû Bekr İbrahim (ö.627/1229). *Tezkiretü'l-Evliyâ*. (trc. Süleyman Ulu-dağ). İstanbul: Erdem yay. 2. bs. 1991
- Aydın, Cengiz-Aydın, Gülseren. "Batlamyus". *DİA*. V
- Azamat, Nihat. "Ali Behcet Efendi". *DİA*. II
- Bağdatlı İsmâil Paşa (ö.1920). *Hediyyetü'l-Ârifîn Esmâü'l-Müellifîn ve Âsârü'l-Musannifîn*. I-II. İstanbul 1951. (Ayrıca bkz. www.alwaraq.com)
- Bahardıroğlu, Mustafa. "Celvetiyye, Üftâde ve Üftâde Dergâhı". *Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler*. (haz. Mustafa Kara). Bursa: Sır yay. 2001, s. 289-327
- Banarlı, Nihad Sâmi. *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*. I-II. İstanbul 1983

- Baykal, Bekir Sıtkı. "Râgıp Paşa". *İA*. IX
- Baykal, Kazım. *Bursa ve Anıtları*. 2. bs. İstanbul 1982
- Bayrak, M. Orhan. *Osmanlı Tarihi Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap yay. 1999
- Beğavî, Ebû Muhammed el-Hüseyn b. Mes'ûd (ö.516/1122). *Meâlimü't-Tenzîl*. I-IV. Beyrût: Dârü'l-Ma'rife, 1987
- Beyhakî, Ebûbekr Ahmed b. el-Hüseyn (ö.458/1066). *Şuabü'l-İmân*. I-VIII. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1410
- *Kitâbü'z-Zühd*. Beyrût: Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, 1996
- Bezzâr, Ebû Bekr Ahmed b. Amr (ö.292/905). *el-Müsned*. I-X. Medîne: Mekteberü'l-Ulûm ve'l-Hikem, 1409
- Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmâil (ö.256/870). *el-Câmiu's-Sahîh*. I-VI. Beyrut: Dârü İbn Kesîr el-Yemâme, 1407/1987
- *Târîhu'l-Kebîr*. I-VIII. Beyrût: Dârü'l-Fikr, ts.
- Bursalı, Mehmed Tahir (ö.1925). *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul : Matbaa-i Âmire, 1333
- *Meşâyih-i Osmâniyye'den Sekiz Zâtın Terâcim-i Ahvâli*. İstanbul 1318.
- Bursevî, İsmail Hakkı (ö.1137/1728). *Rûhu'l-Beyân*. I-X. İstanbul: Eser ktb. 1970
- *Şerhu Şuabi'l-İmân (İmân Esaslarına Tasavvufî Bir Bakış)*. (haz. Yakup Çiçek). İstanbul: Dârulhadîs, 2000
- *Silsilenâme-i Celvetiyye*. (trc. Rahmi Serin). İstanbul: Pamuk yay. ts.
- *Şerh-i Usûl-i Aşere*. (*Tasavvufî Hayat* içinde). (haz. Mustafa Kara). İstanbul: Dergâh yay. 2. bs. 1996, s. 31-70
- el-Bûsirî, Şerefüddîn Ebû Abdillâh Muhammed b. Saîd (ö.696/1297). *el-Kevâkibü'd-Dürriye fî Medh-i Hayri'l-Beriyye* (Kasîde-i Bürde; Kasîde-i Mîmiyye)
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*. I-XXIV. İstanbul: Milliyet yay. 1986

- Cebecioğlu, Ethem. *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: Rehber yay. 1999
- el-Cürcânî, Seyyid Şerif Ali b. Muhammed (ö.816/1413). *et-Ta'rifât*. Beyrût: Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî, 1405
- Çabuk, Vahid. *Kuruluşundan Cumhuriyete Büyük Osmanlı Tarihi*. I-X. İstanbul: Emre yay. 1999
- Damar, Abdullah. "Yoğurtlu Baba Dergâhı ve Ahmed İlahî". *Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler*. (haz. Mustafa Kara). Bursa: Sır yay. 2001, s. 197-242
- Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah b. Abdurrahmân es-Semerkanî (ö.255/869). *es-Sünen*. I-II. Beyrût: Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî, 1407
- Dâvûd el-Antâkî, İbn Ömer el-Ekmeh (ö.1008/1599). *Tezyînü'l-Esvâk fi Ahbâri'l-Uşşâk*. (www.alwaraq.com)
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi. 16. bs. 1999
- Deylemî, Ebû Şücâ Şireveyh b. Şehridâr (ö.509/1115). *el-Firdevs bi Me'sûri'l-Hitâb*. I-V. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1986
- Durmuş, İsmail-Elmalı, Hüseyin. "İbnü'n-Nahvî". *DİA*. XXI
- el-Ebşeyhî, Ebu'l-Feth Şihâbüddîn Muhammed (ö.850/1446). *el-Müstetraf fi Külli Fenni Müstetraf*. I-II. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1986
- Ebû Bekr el-Hallâl, Ahmed b. Muhammed (ö.311/923). *es-Sünne*. I-III. Riyâd: Dârü'r-Râye, 1410
- Ebû Dâvud, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî (ö.275/889). *es-Sünen*. I-IV. Beyrût: Dârü'l-Fikr, ts.
- Ebû Hayyân et-Tevhîdî, Ali b. Muhammed (ö.414/1023). *el-Mukâbe'sât*. (www.alwaraq.com)
- Ebû Nuaym, Ahmed b. Abdullah el-Esbehânî (ö.430/1039). *Hilyetü'l-Evliyâ*. I-X. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-Arabî, 1405
- Ebû's-Suûd, Muhammed b. Muhammed (ö.951/1544). *İrşâdu Akli's-Selîm*. I-IX. Beyrût: Dârü İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, ts.

- Ebu'ş-Şeyh, Ebu Muhammed Abdullah b. Muhammed el-Esbehânî (ö.369/979). *Tabakātu'l-Muhaddisîn*. I-IV. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1992
- Ebû Tâlib el-Mekkî, Muhammed b. Ali b. Atiyye (ö.386/996). *Kâtü'l-Kulûb*. I-IV. (trc. Muharrem Tan). İstanbul: İz yay. 1999
- Ebû Ubeyd el-Bekrî. *Faslü'l-Makâl fi Şerh-i Kitâbü'l-Emsâl*. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1983
- Ebû Ya'lâ, Ahmed b. Ali (ö.307/919). *el-Müsned*. I-XIII. Dımeşk: Dârü'l-Me'mûn li't-Türâs, 1404/1984
- Eraydın, Selçuk Eraydın. *Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul 1984
- Erdoğan, Kenan. *Niyâzî-i Mısrî ve Dîvânı*. Ankara: Akçağ yay. 1998
- Eryılmaz, Bilal. *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*. İstanbul: İşaret yay. 1992
- el-Esbahânî, Ebû Hâmid (ö.369/980). *el-Azame*. I-V. Riyâd 1408
- Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı*. Abdullah b. Ahmed Eşref (ö.874/1469-70). İstanbul: Çağaloğlu yay. 1967
- Eşrefoğlu Dîvânı*. İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser
- Evlîyâlar Ansiklopedisi*. I-XII. İstanbul: Fazilet nşr. 1993
- Fahredden, Mehmed. *Gülzâr-ı İrfân*. Millet Ktp., Ali Emîrî, nr. 1098
- Fındıklılı, İsmet (ö.1322/1904). *Tekmiletü'ş-Şakaik fi Hakk-ı Ehli'l-Hakaik*. (nşr. Abdülkadir Özcan). İstanbul: Çağrı yay. 1989
- Gazzâlî, Ebû Hamîd Muhammed (ö.505/1111). *İhyâu Ulûmi'd-Dîn*. I-IV. Beyrût: Dârü'l-Ma'rife, ts.
- Gazzîzâde, Abdüllatîf. *Menâkıb-ı Ahmed Gazzî*. BEYBEK, Orhan Gazi, nr. 1042
- *Mergübü's-Sâlikîn*. Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. nr. 2518
- *Mergübü's-Sâlikîn*. Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Ef. nr. 2646
- *Ravzâtü'l-Müflihûn*. BEYBEK, Orhan Gazi, nr. 1041
- *Vâkıât fi't-Tasavvuf*. BEYBEK, Orhan Gazi, nr. 705

Gökbilgin, M. Tayyib. "Nizâm-ı Cedid". İA. IX

Gündüz, İrfan. *Osmanlılarda Devlet-Tekke Münâsebetleri*. İstanbul: Seha nşr. 1989

————— *Gümüşhânevî Ahmed Ziyâüddîn (Hayatı Eserleri Tarikat Anlayışı ve Halidiyye Tarikati)*. İstanbul: Seha nşr. 1984

Hâfız Şîrâzî, Şemseddîn Muhammed (ö.791/1390). *Dîvân Tercümesi*. (trc. Abdülbaki Gölpınar). İstanbul: MEB. yay. 1992

————— *Dîvân-ı Hâce Şemseddin Muhammed Hafız-ı Şîrazî*. Tahran: Matbuat-ı Atai, 1971

Hâkim en-Nîsâbü'rî, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah (ö.405/1014). *el-Müstedrek*. I-IV. Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1411/1990

Hakîm et-Tirmizî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ali (ö.285/898). *Nevâdiru'l-Usûl*. I-IV. Beyrut 1992

el-Hânî, Muhammed b. Abdullah. *Âdâb (Behcetü's-Seniyye)*. (trc. Ali-Hüsrevoğlu). İstanbul: Erkam yay. 2001

Hâris b. Ebî Esâme (ö.282/895)-Hâfız Nureddîn el-Heysemî (ö.807/1405). *el-Müsned (Zevâidü'l-Heysemî)*. Medîne 1413/1992

Hatîb el-Bağdâdî, Ebû Bekr Ahmed b. Ali (ö.463/1071). *Târihu Bağdâd*, I-XIV, Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, ts

Heysemî, Nureddîn Ali b. Ebû Bekr (ö.807/1405). *Mecmau'z-Zevâid*. I-X. Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-Arabî, 1407

Hucvirî, Ali b. Osman. *Keşfu'l-Mahcub (Hakikat Bilgisi)*. (haz. Süleyman Uludağ). İstanbul: Dergâh yay. 2.bs. 1996

Hüdâyî, Azîz Mahmud (ö.1038/1628). *Hülâsatü'l-Ahbâr (Âlemin Yararılışı ve Hz. Muhammed'in Zuhûru)*. (trc. Kerîm Kara-Mustafa Özdemir). İstanbul: İnsan yay. 1997

İbn Ebî Âsım, Ebû Bekr Ahmed b. Amr (ö.287/900). *Kitâbü'z-Zühd*. Kâhire 1408

————— *Kitâbü'l-Cihâd*. I-II. Medîne: Mektebetü'l-Ulûm ve'l-Hikemî, 1409

- *Kitâbü's-Sünne*. I-II. Beyrût: Mektebetü'l-İslâmî, 1400
- İbn Ebî'd-Dünyâ, Ebûbekr Abdullah b. Muhammed (ö.281/894). *es-Samt*. Beyrût: Dârü'l-Kitâbü'l-Arabî, 1410
- *Kurâ'd-Dif*. Riyâd 1997
- *Kitâbu'l-Evliyâ*. Beyrût: Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, 1413
- *Kitâbu Zemmi'd-Dünyâ*. Beyrût 1993
- İbn Ebî Hacle, Ahmed b. Yahyâ (ö.1375). *Dîvânü's-Sabâbe*. (www.alwaraq.com)
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed (ö.235/849). *el-Musannef*. I-VII. Riyâd: Mektebetü'r-Rüşd, 1409
- İbn Hacer, Ahmed b. Ali el-Askalânî (ö.852/1449). *Fethu'l-Bârî*. I-XI-II. Beyrût: Dârü'l- Ma'rife, 1379
- *Lisânü'l-Mîzân*. I-VII. Beyrût: Müessesetü'l-Âlemî li'l-Matbûat, 1406
- İbn Hibbân, Ebû Hâtim Muhammed et-Temîmî (ö.354/965). *es-Sahîh*. I-XVIII. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1993
- İbn Hişâm, Abdümelik (ö.213/828). *Siyretü'n-Nebeviyye*. I-VI. Beyrût 1411
- İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebû Abdullah Muhammed b. Ebû Bekr (ö.751/1350). *Ravzatü'l-Muhibbîn* (Âşıklar Kitabı). çev. Feyzullah Demirkıran-Savaş Kocabaş. İstanbul: Şule yay. 2001
- *Medâricü's-Sâlikîn*. I-III. Beyrût: Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî, 1393/1973
- *İ'lâmu'l-Muvakkîîn*. I-IV. Beyrût 1973
- İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ (ö.774/1372). *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*. I-IV. Beyrût: Daru'l-Fikr, 1401
- *el-Bidâye ve'n-Nihâye*. I-XIV. Beyrût: Mektebetü'l-Maârîf, ts.
- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim ed-Dineverî (ö.276/889). *Te'vîlü Muhtelifi'l-Hadîs*. Beyrût 1972

İbn Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezîd el-Kazvîni (ö.275/888). *es-Sünen*. I-II. Beyrût: Dârü'l-Fikr, ts.

İbn Nüceym (ö.970/1563). *Bahru'r-Râik*. I-VII. Beyrût, Dârü'l-ma'ri-fe, ts.

İbn Sa'd, Muhammed (ö.230/844). *Tabakâtü'l-Kübrâ*. I-VIII. Beyrût ts.

İbnü'l-Arabî, Muhyiddîn Muhammed b. Ali (ö.638/1240). *el-Fütühâtü'l-Mekkiyye*. (www.alwaraq.com)

İbnü'l-Cevzî, Ebu'l-Ferec Abdurrahman (ö.597/1201). *Nevâsihu'l-Kur'ân*. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1405

————— *el-Vefâ bi-ahvâli'i-Mustafâ (Ashabın Dilinden Peygamberimizin Hayatı)*. (trc. Taceddin Uzun). Konya: Uysal ktb. 1992

İbnü'l-Esîr, Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed (ö.630/1233). *el-Kâmil fi't-Târih*. I-X. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1995

İdris Şah. *Yol'un Yolu*. (trc. M. Ali Özkan). İstanbul: İnsan yay. 1996

İmam Rabbânî (Ahmed Sirhindî). *Mektûbât*. I-II. (trc. Abdülkadir Akçiçek). İstanbul: Çile yay. 2. bs.

İslâm Âlimleri Ansiklopedisi. I-XVIII. İstanbul: Türkiye Gazetesi yay.

Kanar, Mehmet. *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Birim yay. 1998

Kaplanoğlu, Raif. *Bursalı Şair Yazar ve Ünlüler Ansiklopedisi*. Bursa: Avrasya Etnografya Vakfı yay. 1998

Kara, Mustafa. *Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler*. Bursa: Sır yay. 2. bs. 2001

————— "Tanzimat Dönemi Tasavvufî Hayat". *Tanzimat'ın 150. Yıl Dönümü Uluslararası Sempozyum Bildirileri*. Ankara: Kültür Bakanlığı yay. 1991

Karahan, Abdulkadir. "Râgıb Mehmed Paşa, Koca". *Türk Ansiklopedisi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1978

————— "Râgıb Paşa". *İA*. IX

Karal, Enver. *Osmanlı Târîhi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 5. bs. 1988, V

- Kâşânî, Abdürrezzâk (ö.730/1330). *Te'vîlât-ı Kâşânîyye*. I-III. trc. Ali Rıza Doksanyedi. Ankara 1987
- Kâtip Çelebi, Hacı Halîfe Mustafa b. Abdullah (ö.1067/1657). *Keşfü'z-Zünûn*. I-II. Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1413/1992
- *İslâm'da Tenkid ve Tartışma Usûlü (Mizânü'l-Hak fî İhtiyârî'l-Ehak)*. (haz. Süleyman Uludağ-Mustafa Kara). İstanbul: Marifet yay. 2. bs. 1990
- Kaya, Mahmut. "Aristo". *DİA*. III
- el-Kazvîni, Abdülkerîm b. Muhammed er-Râfiî (ö.623/1226). *Tedvîn fî Abbârı Kazvîn*. I-IV. Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1987
- Kudâfî, Muhammed b. Selâme (ö.454/1062). *Müsnedü's-Şihâb*. I-II. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1407/1986
- Kurnaz, Cemal-Tatçı, Mustafa. "İbn İsa". *DİA*. XX
- Kurtubî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed (ö.671/1272). *Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'ân*. I-XX. Kâhire: Dâru's-Şa'b, 1382
- Kuşeyrî, Abdülkerîm b. Havâzin (ö.465/1073). *Kuşeyrî Risâlesi*. (haz. Süleyman Uludağ). İstanbul: Dergah yay. 3. bs. 1999
- Kutluay, Yaşar. "Sümâme b. Eşras". *İA*. XI
- Levend, Agah Sırrı. *Türk Edebiyatı Târihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu 1973
- el-Makdisî, Mutahhar b. Tâhir (ö.355/966'dan sonra). *el-Bed' ve't-Târih*. I-VI. Kâhire ts.
- el-Makdisî, Ziyaüddîn Muhammed b. Abdülvâhid (ö.643/1245). *el-Ehâdisü'l-Muhtâra*. I-X. Mekke 1410
- Mâlik b. Enes el-Esbahî (ö.179/795). *el-Muvattâ*. I-II. Mısır: Dârü İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, ts.
- Maverdî, Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed (ö.450/1058). *Edebü'd-Dünyâ ve'd-Dîn*. Beyrût: el-Mektebetu's-Sekafiyye, ts.
- *Edebü'd-Dünyâ ve'd-Dîn*. trc. Ali Akın. İstanbul: Temel nşr. 1982

- Mekkî, Ebû Tâlib (ö.386/966). *Kûtü'l-Kulûb*. I-IV. (trc. Muharrem Tan). İstanbul: İz yay. 1999
- Mengi, Mine. *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ yay. 4. bs. 1997
- el-Mes'ûdî, Ebû Hüseyin Ali b. Ali (ö.346/957). *Ahbâru'z-Zamân*. (www.alwaraq.com)
- Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Muhammed b. Muhammed (ö.672/1273). *Mesnevî Tercümesi*. I-VI. (çev. Veled İzbudak). İstanbul: MEB. yay. 1991
- *Mesnevî-yi Mânevî* (Farsça). İntişarat-ı Emir Kebir, 1971
- *Fihî Mâ Fih*. (trc. Ahmed Avni Konuk. sad. Selçuk Eraydın). İstanbul: İz yay. 2001
- Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedisi*. +XX. İstanbul: Sabah yay. 1992
- el-Mu'cemü'l-Müfehres li Elfâzi'l-Kur'âni'l-Kerîm* (Miftâhu'l-Kelimâti'l-Kur'ân). İstanbul: Timaş yay. 1989
- el-Mu'cemü'l-Müfehres li Elfâzi'l-Hadîsi'n-Nebevî* (Concordance). Wensinck, A.J.-Mensing, J.P. I-VIII. İstanbul: Çağrı yay. 1998
- el-Muhâsibî, Ebû Abdullah Hâris b. Esed (ö.243/857). *Fehmü'l-Kur'ân*. Beyrût: Dârü'l-Fikr, 1398
- Muslu, Ramazan. XVIII. *Asırda Anadolu'da Tasavvuf*. MÜSBE (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul 2002
- Münâvî, Muhammed Abdurrauf (ö.1031/1622). *Feyzu'l-Kadîr*. I-VI. Mısır: el-Mektebetü't-Ticâriyyeti'l-Kübrâ, 1356
- Münzirî, Ebû Muhammed Abdülazîm b. Abdülkavî (ö.656/1258). *et-Tergîb ve't-Terhîb*. I-IV. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1417
- Müslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî (ö.261/875). *el-Câmiu's-Sahîh*. I-V. Beyrût: Dârü İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, ts.
- Müstakîmzâde, Süleyman Sâdeddin (ö.1202/1787). *Tuhfe-i Hattâtîn*. (nşr. İbnülemin Mahmud Kemal). İstanbul 1928

- Nâci, Muallim (ö.1310/1893). *Osmanlı Şâirleri*. (haz. Cemal Kur-naz). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1995
- Namlı, Ali. *İsmail Hakkı Bursevî (Hayâtî Eserleri Tarikat Anlayışı)*. İs-tanbul: İnsan yay. 2001
- Necmüddîn-i Kübrâ (ö.618/1221). *Tasavvufî Hayat*. (haz. Mustafa Kara). İstanbul: Dergâh yay. 2. bs. 1996
- Nesâf, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şuayb (ö.303/915). *es-Sünen*. I-VI-II. Halep: Mektebül-Matbûâtü'l-İslamiyye, 1406/1986
- *es-Sünenü'l-Kübrâ*. I-VI. Beyrût: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1411/1991
- Niyâzî-i Mısrî Divânı*. Niyâzî-i Mısrî (ö.1105/1694). (haz. Kenan Er-doğan). Ankara: Akçağ yay. 1998
- Süleymaniye Ktp., Mihrişah Sultan, nr. 384/1
- en-Nüveyrî, Şihâbeddîn Ebu'l-Abbas Ahmed b. Abdülvahhab (ö.732/1332). *Nihâyetü'l-Areb fî Fünûni'l-Edeb*. (www.alwaraq.com)
- Osmanlı Ansiklopedisi*. I-VII. İstanbul: İz yay. 1996
- Öcalan, Hasan Basri. *Bursa'da Tasavvuf Kültürü (XVII. Yüzyıl)*. Bur-sa: Gaye Kitabevi. 2000
- Ögke, Ahmet. *Yığıtbaşı Velî Ahmed Şemseddîn-i Marmaravî (Hayatî Eserleri Görüşleri)*. İstanbul: İnsan yay. 2001
- Öngören, Reşat. *Osmanlılarda Tasavvuf*. İstanbul: İz yay. 2000
- Öztürk, Yaşar Nuri. *Kutsal Gönüllü Velî Kuşadalı İbrahim Halvetî*. İs-tanbul 1982
- Râgıp el-İsfahânî (ö.502/1108). *Muhadaratü'l-Üdebâ*. (www.alwaraq.com)
- er-Râzî, Fahrüddîn (ö.606/1209). *Mefâtihi'l-Gayb (Tefsîr-i Kebîr)*. I-XXIII. (çev. Suat Yıldırım ve arkadaşları). Ankara: Akçağ yay. 1995
- Refık, Ahmed (ö.1356/1937). *Osmanlı Âlimleri ve Sanatkârları*. (sad. Dursun Gürlek). İstanbul: Timaş yay. 1997

- Reşahât Tercümesi.* (trc. Necip Fazıl Kısakürek), İstanbul: Büyük Doğu yay. 3.bs. 1999
- Sağıroğlu, Ekrem. *Şâh-ı Nakşibend.* İstanbul: Yasin Kitabevi, 2001
- es-Seâlebî, Ebû Mansûr Abdülmelik b. Muhammed (ö.430/1038). *el-İ'câz ve'l-Îcâz.* (www.alwaraq.com)
- *et-Temsil ve'l-Muhâzara.* (www.alwaraq.com)
- Selvi, Dilaver. "O'na Giden Yolun On Bir İşareti". *Semer kand.* S. 38 (Şubat 2002). s. 19-20
- "Göz Ayakta Gönül Allah'ta: Nazar Ber Kadem". *Semer kand.* S. 39 (Mart 2002). s. 13-16
- "Halk İçinde Hak'la Beraber Olmak". *Semer kand.* S. 40 (Nisan 2002). s. 18-21
- "Sefer Der Vatan". *Semer kand.* S. 41 (Mayıs 2002). s. 17-20
- "Vukuf-ı Zamânî". *Semer kand.* S. 42 (Haziran 2002). s. 20-23
- Semer kandî, Ebu'l-Leys Nasr b. Muhammed (ö.373-983). *Tenbihü'l-Gâfilîn-Bostânü'l-Ârifîn.* (trc. Abdulkadir Akçiçek). İstanbul: İpek yay. ts.
- Serâhsî, Ebû Bekr Muhammed b. Ebî Sehl (ö.482/1090). *el-Mebsût.* I-XXX. Beyrût: Dârü'l-Ma'rife, 1406
- Suyûtî, Celâleddin Abdurrahmân b. Ebû Bekr (ö.911/1505). *Dürrü'l-Mensûr.* I-VIII. Beyrût: Dârü'l-Fikr, 1993
- *Câmiu's-Sağîr.* I-II. Beyrût 1981
- *el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'ân.* I-II. (trc. Sakıp Yıldız-Hüseyin Avni Çelik). İstanbul: Hikmet nşr. 1987
- Sühreverdî, Şihâbuddîn Ömer b. Muhammed (ö.632/1234). *Avâri-fü'l-Maârif* (Gerçek Tasavvuf). (trc. Dilaver Selvi). Ankara: Semer kand yay. 5. bs. 2000
- Süreyya, Mehmed. *Sicill-i Osmânî.* (haz. Ali Aktan-Abdulkadir Yuvalı-Metin Hülâgü). İstanbul: Sebil yay. 1996. III, 411

Şa'rânî, Abdülvahhâb b. Ahmed (ö.973/1565). *Tabakâtü'l-Kübrâ*.
(www.alwaraq.com)

Şemseddîn, Mehmed. *Yâdigâr-ı Şemsî (Bursa Dergâhları)*. I-II. (haz.
Mustafa Kara-Kadir Atlansoy). Bursa: Dergâh yay. 1997

Taberânî, Ebu'l-Kasım Süleyman b. Ahmed (ö.360/971). *Mu'cemü'l-
Kebîr*. I-XX. Mûsul: Mektebetü'l-Ulûm ve'l-Hikem,
1404/1983

————— *Mu'cemü'l-Evsât*. I-X. Kâhire: Dârü'l-Harameyn, 1415

Taberî, Ebû Câfer (ö.310/922). *Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-
Kur'ân*. I-XXX. Beyrût: Dârü'l-Fikr, 1405

————— *Târihu'l-Ümem ve'l-Mülûk*. I-V. Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-
İlmiyye, 1407

Tefsîr-i Celâleyn, Kâhire ts.

Tekeli, Hamdi. *Ahmed Gazzî'nin Hayâtı ve Tasavvufî Görüşleri*.
UÜSBE (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa
1991

————— *Gazzîzâde Abdüllatîf'in Hayâtı Eserleri ve Vâkıât'ı*. UÜS-
BE (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Bursa 2000

————— "Mısıriyye, Ahmed-i Gazzî ve Gazzî Dergâhı". *Bursa'da
Tarikatlar ve Tekkeler*. (haz. Mustafa Kara). Bursa: Sır
yay. 2001, s. 407-428

————— "Gazzî Ahmed Efendi". *DİA*. XIII

Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ (ö.279/892). *es-Sünen*. I-V. Bey-
rût: Dârü İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, ts.

Tosun, Necdet. *Bahâeddîn Nakşibend (Hayâtı, Görüşleri, Tarikatı)*. İs-
tânbul: İnsan yay. 2002

Trabzonî, Kösec Ahmed. *Silsiletü'l-Hâcegân fi Âdâbi Ubûdiyyeti'l-
A'yân*. (haz. Abdulbaki Uysal). YYÜSBE (Yayımlanmamış
Yüksek Lisans Tezi). Van 2000

Tunç, Halil İbrahim. *el-Kisâi (Hayâtı, Şahsiyeti, Eserleri, Dil ve Gra-
merle İlgili Görüşleri)*. AÜ (Yayımlanmamış Doktora Te-
zi). Erzurum 1993

Tülücü, Süleyman. "Asmaî". *DİA*. III

Türer, Osman. "Gazzîzâde Abdülatif Efendi". *DİA*. XIII

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. İstanbul: Dergah yay. 1982, V

Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Marifet yay. 3. bs. 1997

————— *İslam Açısından Musikî ve Semâ*. Bursa: Uludağ yay. 1992

————— "Adâbü'l-Mürîd". *DİA*. I

————— "Halvetiyye". *DİA*. XV

————— "Halvet der-Encümen". *DİA*. XV

————— "İbnü'l-Fârız". *DİA*. XXI

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Târîhi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu 1978, IV

Vassâf, Hüseyin (ö.1347/1929). *Sefîne-i Evliyâ-yı Ebrâr fî Şerh-i Esmâr-ı Esrâr*. Süleymâniye Ktp. Yazma Bağışlar, nr. 2309, V

————— *Sefîne-i Evliyâ Tercümesi*. I-II. (trc. Ali Yılmaz-Mehmet Akkuş). İstanbul: Seha Neşriyat. 1990-1999

Yılmaz, Hasan Kamil. *Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Ensar nşr. 3. bs. 1998

Yılmaz, Necdet. *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (XVII. Yüzyıl)*. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı. 2001

Yiğitbaşı Velî'nin eserleri için bkz. Ahmet Ögke. *Yiğitbaşı Velî: Ahmed Şemseddîn-i Marmaravî*. İstanbul: İnsan yay. 2001

Yorulmaz, Hüseyin. "Koca Ragıp Paşa". *Osmanlı Ansiklopedisi*. İstanbul: İz yay. 1996, V

Yücer, Hür Mahmut. *XIX. Asırda Anadolu'da Tasavvuf*. MÜSBE (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul 2001

Zebîdî, Muhammed Murtaza el-Huseynî (1205/1790). *Tâcü'l-Arûs min Cevheri'l-Kamûs*. (www.alwaraq.com)

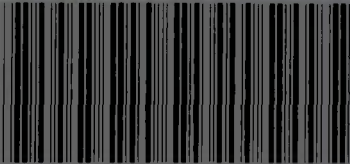
Zehebî, Ebû Abdullah Şemseddîn Muhammed b. Ahmed (ö.748/1348). *Mizânü'l-İ'tidâl*. I-VIII. Beyrût: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1995

- *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*. I-XXIII. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1413
- Zemahşerî, Cârullah Ebu'l-Kâsım Mahmud b. Ömer (ö.538/1143). *Keşşâf an Hakâiku't-Tenzil*. I-IV. Beyrût ts.
- *Rebiü'l-Ebrâr*. (www.alwaraq.com)
- *Esâsü'l-Belâga*. (www.alwaraq.com)
- Zerkânî, Muhammed Abdülazîm (ö.1367/1948). *Menâhilü'l-İrfân fi Ulûmi'l-Kur'ân*. Beyrût: Daru'l-Fikr, 1996
- Zerkeşî, Bedreddîn Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah (ö.794/1392). *el-Burhân fi Ulûmi'l-Kur'ân*. I-IV. Beyrût: Dârü'l-Ma'rife, 1391

Gazzîzâde Abdüllatîf, medrese kültürüyle tekke kültürünü, zahirî ilimlerle bâtinî olanları birleştirmiş, iki kanatlı bir sûfidir. Eserlerine göz atıldığında, kapsamlı bir ilmî birikime ve işlek bir zihne sahip olduğu görülmektedir. Gazzîzâde Abdüllatîf yazdığı altmış kadar kitabıyla, İsmâil Hakkı Bursevî'den sonra Bursa'nın en çok esere sahip mutasavvıfıdır. Elinizdeki kitap, bu önemli ama az bilinen şahsiyet hakkında kapsamlı bir giriş ile, Sadrazam Koca Râgıb Paşa'ya ait, Nakşbendiyye tarikatının on bir esasının (kelimât-ı kudsiyye) tarif edildiği bir kasidenin, Gazzîzâde Abdüllatîf tarafından açıkladığı Mergübü's-Sâlikîn adlı eserini içermektedir.

TBMM
Kütüphanesi

200501909